

M.—NGA PUREI MONI.

69. Ko te tangata, ahakoa he Maori he aha ranei, e hiahia ana ki te whakatu whare pirio te ki roto i tetahi Kainga Maori, a ko te tangata Maori e hiahia ana ki te whakatu whare pirio te ki tetahi atu wahi i roto i te takiwa, haunga ia nga taone (engari nga rota Maori i roto i nga taone) me nga kainga Pakeha, me whiwhi i te tuatahi ki te raihana a te Kaunihera, ma te Kaunihera e whakaputa i runga i nga tikanga e whai ake nei:—

- (1) Ko taua raihana me penei i te Ahua C e mau nei i te Kupu Apiti.
- (2) Ko te utu mo taua raihana kia tekau pauna.
- (3) Ko te wa e mana ai taua raihana kia kotahi tau i muri iho i te ra tuhia ai (haunga ia mehemea ka whakakorea e te Kaunihera i runga i nga tikanga i raro iho nei).
- (4) Ko nga whare pirio te me hanga kia whai huarahi mo te hau ki roto ki waho a me ata tiaki pai kia kaua e paru.

Ko nga whare pirio te me whai whare paku a wahi hei miminga kia rite ki ta te Apiha Takuta o te Ora ki ta te Kai-tiroiro o te Ora ranei whakaaro ai e pai ana.

- (5) Me puare nga whare pirio te i nga ra noa o te wiki, i waenganui i te 9 o nga haora o te ata me te 10 o nga haora o te po. Ko te tangata e takahi ana i tenei tikanga-whakahaere, ka ahei kia whiua ia ki te moni kia kaua e neke atu i te kotahi pauna mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te rua pauna mo te hara tuarua a ki te hara i muri iho e ahei ana kia whakakorea tona raihana.
- (6) E kore e pai kia tukua tetahi tamaiti Maori, kaore nei ano i eke nga tau ki te tekau ma rima, kia purei pirio te i roto i tetahi whare pirio te whai raihana, a mehemea ka kitea e purei ana i reira, ka ahei kia whiua te tangata i a ia te raihana, te tangata ranei e tiaki ana i te whare pirio te, ki te moni kia kaua e neke atu i te rima pauna mo te hara tuatahi, a mo te hara tuarua ka ahei te Kaunihera ki te whakakore i tona raihana.
- (7) Ki te hiahia kia whakahoutia te raihana me tuku mai te tono i mua atu o te wa e mutu ai te mana o te raihana.
- (8) Ko te tamaiti Maori kaore nei ano nga tau i eke ki te tekau ma rima e kitea ana e purei pirio te ahakoa i hea, ka ahei kia whiua ki te moni kia kaua e neke atu i te rima hereni mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te tekau hereni mo te hara tuarua, kia kaua e neke atu i te kotahi pauna mo te hara tuatoru mo ia haranga ranei o muri iho.
- (9) Ko te tangata nana tetahi whare pirio te, teepu pirio te ranei i roto i tetahi kainga Maori, a ko te tangata Maori nana tetahi whare pera, teepu pera ranei i tetahi atu wahi i roto i te Takiwa haunga ia nga taone (engari nga rota Maori i roto i tetahi taone Maori) me nga kainga Pakeha, mehemea kaore ia i whiwhi i te raihana ate Kaunihera, ka ahei kia whiua ia ki te moni kia kaua e neke atu i te rua tekau ma rima pauna.
- (10) Ko te tangata e kitea ana e purei moni ana, ahakoa he purei kaari ko etahi atu takaro ranei (haunga ia te pirio te ki nga wahi i ata raihanatia) i roto o te rohe o tetahi kainga Maori, ka ahei kia whiua ia ki te moni kia kaua e neke atu i te tekau hereni mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te kotahi pauna mo te hara tuarua, kia kaua e neke aru i te rua pauna mo ia haranga o muri iho.
- (11) Ko te tangata nona tetahi whare, e noho ana ranei i roto i tetahi whare i roto i tetahi kainga Maori, mehemea e tukua ana e whakaaetia ana ranei e ia te purei moni (haunga ia te pirio te ki nga wahi i ata raihanatia) ki roto i taua whare, ka ahei kia whiua ki te moni kia kaua e neke atu i te kotahi pauna mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te rua pauna mo te hara tuarua, kia kaua e neke atu i te rima pauna mo ia haranga o muri iho.

N.—NGA KOMITI MARAE.

70. Ka ahei te Kaunihera ki te tuku i katoa i tetahi ranei o ona mana i raro i nga tikanga whakahaere kua whakatakotoria ake nei ki tetahi Komiti Marae, a hei reira ka whaimana taua Komiti ki te whakahaere i aua mana i roto i tona kainga.

Ka ahei te Komiti Marae ki te whiua a ki te whaina mo te takahanga i tetahi tikanga whakahaere, engari mehemea ki te kore e utua taua whaina i roto i te takiwa i whakaritea ai, me tuku atu e te Tiamana o te Komiti te whakaatu o taua takahanga me nga kupu whakamarama o te take me te korenga i utua te whaina, ki te Tiamana o te Kaunihera.

71. Ma te Kaunihera e whakarite he whaina mo nga paero kaore i whakahuatia te whaina.

O.—PAINGA-A-TINANA, A-HINENGARO A A-WAIRUA MO NGA TANGATA MAORI E NOHO ANA I ROTO I TENEI TAKIWA.

72. (1) Ko te tangata kei a ia e tiaki ana, a ko ia te kaitohutohu me te Kai-whakahaere i nga tikanga mo tetahi tamaiti tane kei raro i te tekau ma wha nga tau, i tetahi kotiro ranei kei raro i te tekau ma ono nga tau e tukino ana e wareware ana ki te tiaki e whakarere ana e tuku ana ranei i taua tamaiti ki roto i tetahi ahuatanga e pa ai tetahi mate take-kore ki a ia ka utu i te moni ki te Kaunihera, ki te Komiti ranei kia kaua e neke atu i te rua tekau pauna (£20).

(2) E takahi ana i te ture te tangata e mahi tohunga ana e mahi makutu ana ranei whakawai i te whakaoro tera kei a ia te mana atua ki te whakaora i te tangata e pangia ana e te mate, ki roto i tetahi kainga Maori, pa Maori ranei kei reira taua kainga Maori.

Ko te tangata e takahi ana i tenei paeroa ka whiua kia utu i te moni kia kaua e neke atu i te rua tekau pauna mo ia haranga.

(3) Ko te tangata e tukino ana i tetahi kararehe i roto i tetahi kainga Maori, pa Maori ranei kaore ranei i whangai i whakainu ranei me whiua kia utu i te moni kia kaua e neke atu i te rima pauna (£5).

(4) Ko te tangata e haere pokanoa ana ki roto i tetahi kainga Maori mehemea ki te kore ia e puta ki waho o taua kainga i muri mai i te whakahau a tetahi Mema o te Kaunihera, o te Komiti Marae ranei a tetahi tangata ranei a te Kaunihera a te Komiti Marae i whakamanaia hei pera me utu i te moni kia kaua e neke atu i te tekau hereni (10/-).

(5) (a) Kaua te tangata e mahi pikitia ana, i tetahi atu mahi ngahau ranei hei mahi moni ki roto i tetahi kainga Maori me matua whakawhiwhi rawa ki te raihana e te Komiti Marae.

(b) Ko te moni hei utu mo taua raihana kia kotahi pauna (£1) i te marama mo tetahi wahi ranei o te marama engari ka ahei te Komiti Marae ki te whakakore i te katoa i tetahi wahi ranei o taua moni.

(c) Ko te tangata e takahi ana i tenei paero ka ahei kia whiua kia utu i te moni kaua e neke atu i te rima pauna (£5).

(6) Kaua tetahi tangata e mahi e whakahaere ranei ki taua tetahi hui Maori ki tetahi kainga Maori mehemea kaore i matua whakaaetia i te tuatahi o te Kaunihera Maori e te Komiti Marae ranei mo taua kainga. Ko te tangata e takahi ana i tenei wahi o te paero ka ahei kia whiua kia utu i te moni kia kaua e neke atu i te rima pauna (£5).

KUPU APITI.

AHUA A.

Ki a { Ingoa.
Kainga.

Tena Koe: He tono atu tenei ki a koe kia whakapaia kia meatia ranei e koe kia whakapaia to whare i roto i nga ra e i muri iho i te taenga atu o tenei panui ki a koe. A he whakatupato atu tenei ki a koe, mehemea, i muri iho i te taenga atu o tenei panui ki a koe, ka kore koe a rongu, ka turi ranei koe i roto i te takiwa i whakaritea ki te whakaaetia i te whakahau a tenei panui, tera koe e whiua kia utu i te moni kia kaua e neke atu i te kotahi pauna.

I tuhia i te o nga ra o 19 . . . . .

Tiamana (Karakara ranei) o te Kaunihera (Hiiri).
(o te Komiti Marae ranei.)

AHUA B.

Raihana Hooka.

Kia mohio koutou kua whakamanaia a , he tangata harihari taonga hei hokohoko, ki te hoko haere i ona taonga i roto i nga kainga Maori o te takiwa o te Kaunihera o mo te tau kotahi timata atu i tenei ra.

I tukua i raro i te hiiri o te Kaunihera Maori o te Takiwa Maori o , i te o nga ra o 19 . . . . .

(Hiiri.) Tiamana (Karakara ranei) o Te Kaunihera.

AHUA C.

Raihana Pirio te.

Kia mohio nga tangata katoa kua whai raihana a ki te whakahaere i tetahi whare-pirio te i mo te tau kotahi i muri iho i te ra o tenei raihana, i raro i te mana o nga tikanga whakahaere a te Kaunihera.

I tukua i raro i te hiiri o te Kaunihera Maori o te Takiwa Maori o , i te o nga ra o 19 . . . . .

(Hiiri.) Tiamana (Karakara ranei) o Te Kaunihera.

I paahitia enei tikanga-whakahaere i te hui o te Kaunihera Maori o te Takiwa Maori o Takitimu i tu ki Kihipane i te 14 o nga ra o Pepuere, 1941, a i tukua atu i raro i te hiiri o te Kaunihera.

(Hiiri.) KAHUTIA TE HAU,
Tiamana,